

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра педагогіки і психології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПОЧАТКОВА ОСВІТА»**

першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю АЗ Початкова освіта
галузі знань А Освіта

Освітня кваліфікація: Бакалавр початкової освіти

Професійна кваліфікація: Вчитель-бакалавр початкових класів закладу загальної
середньої освіти

Затверджено на засіданні кафедри
протокол № 1 від 25 серпня
2025р.

м. Коломия – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи інклюзивної освіти
Викладач (-і)	Лаппо Віолетта Валеріївна
Контактний телефон викладача	0956404947
E-mail викладача	violetta.lappo@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна\заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/681
Консультації	
2. Анотація до навчальної дисципліни	
В Україні законодавчо визнано право дітей з особливими освітніми потребами на навчання у загальноосвітніх закладах за місцем проживання. Загальноосвітні навчальні заклади в свою чергу повинні забезпечити спектр необхідних послуг відповідно до різних освітніх потреб таких дітей, зокрема адаптувати навчальні плани та програми, методи та форми навчання, використовувати ресурси спеціальної освіти, партнерство з громадою тощо. Впровадження інклюзивної освіти в нашій країні обумовлює потребу у підготовці педагогів до роботи в інклюзивному навчальному середовищі. Реальним кроком у розв'язанні означеної проблеми має стати вивчення студентами педагогічних спеціальностей курсу «Основи інклюзивної освіти».	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою викладання курсу є вивчення основних положень інклюзивної освіти; особливостей спілкування з різними категоріями дітей з порушенням психофізичного розвитку; побудови стратегій взаємодії з батьками учнів та спеціалістами; принципів командної роботи; професійно важливих властивостей особистості педагога; змісту та завдань корекційно-розвивальної роботи. Основними цілями є формувати вміння ефективно взаємодіяти з іншими педагогами, спеціалістами, батьками учнів з особливими освітніми потребами; створювати індивідуальні навчальні програми для дітей з особливостями психофізичного розвитку на основі діагностики їхніх потреб; здійснювати необхідні адаптації, модифікації й методики викладання; реалізовувати підходи диференційованого викладання у класі; використовувати ефективні стратегії спілкування у взаємодії з учасниками навчально-виховного процесу; вдосконалювати методики інклюзивного навчання; фахово опрацьовувати інформацію інклюзивноосвітнього змісту.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії	
ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної	

області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК-4. Здатність працювати в команді. ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо. ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.	
СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово. СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності. СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної. СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність. СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти. СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій. СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної. СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти. СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу. СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами. СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства. СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи. ПР-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі. ПР-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із	

використанням методів наукової діяльності.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР-16. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-17. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	A3 Початкова освіта	I	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Методологічні засади інклюзивної освіти.	2	2	7
Тема 2. Закордонний досвід інклюзивної освіти .		4	7
Тема 3. Особливості впровадження інклюзив. освіти в Україні.	2	2	7
Тема 4. Пріоритети освіти для дітей з особливими потребами.	2		7
Тема 5. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	2	2	8
Тема 6. Особистіснозорієнтована модель навчання – сучасна освітня технологія.	2	2	8
Тема 7. Педагогічні передумови інклюзивної освіти у навчальному закладі.	2	2	8
Тема 8. Специфіка педагогічної діяльності у навчальному закладі інклюзивного типу.		2	8

ЗАГ.: 12		18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання семестрового контролю здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до затверджених кафедрою критеріїв оцінювання за національною шкалою: «Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно», «Не допущено» – для екзаменів, диференційованих заліків, курсових проєктів/робіт та практик, а також «Зараховано», «Не зараховано» для заліків. Одночасно оцінювання проводиться за шкалою трансферних оцінок ЄКТС («А», «В», «С», «D», «Е», «Fх», «F»).		
Вимоги до письмових робіт	Передбачено підсумкове тестування, яке складається з 50 різнорівневих тестових завдань. Загальна кількість набраних балів (1-50 балів).		
Семінарські заняття	Оцінюється діяльність на усіх заняттях упродовж семестру за 5- бальною шкалою. Освітня діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях оцінюється від 1-до 5 балів кожне. Загалом: 1-25 балів.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Контроль знань у рамках навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи. Виконання завдань не менше ніж 60 % всіх видів завдань з курсу. Результати поточного та рубіжного контролю проставляються у журналі за накопичувальним принципом і є підставою допуску до заліку. При виставленні оцінки за залік (максимум 100 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час аудиторних годин, під час виконання завдань для самостійної роботи, а також бали поточного та підсумкового тестування.		
Підсумковий контроль	Екзамен.		

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Реферат; мультимедійна презентація; глосарій.

Академічна доброчесність:

Здобувачам вищої освіти необхідно дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки їх порушення, що визначаються Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату>

Відвідування занять:

Відвідування занять є важливою складовою освітнього процесу у ЗВО. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Відпрацювання пропущених занять відбувається у формі індивідуальної бесіди під час годин, відведених на консультування студентів.

Неформальна освіта:

Можливість зарахування. Рекомендовані платформи EdEra, Prometeus, Coursera.

8. Рекомендована література

1. Бондар В. І. Інклюзивне освітнє середовище: теорія і практика формування : монографія. Київ : Освіта України, 2021. 380 с.
2. Вакуленко М. О. Корекційно-розвиткова робота в умовах інклюзії : навч. посіб. Харків : Основа, 2020. 256 с.
3. Гончаренко С. В., Петренко І. Л. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2022. 415 с.
4. Єфімова С. М., Корольок С. В. Лідерство та інклюзивна освіта : навч. курс та метод. посіб. Одеса : Видавництво ПНПУ, 2021. 190 с.

5. Касярум Н. В. Інклюзивна освіта в закладах вищої освіти: європейський досвід : монографія. Львів : Магнолія, 2023. 300 с.
6. Колесова С. Ю. Формування інклюзивної компетентності педагогів : навч. посіб. Київ : Слово, 2020. 220 с.
7. Лорман Т., Депплер Дж., Харві Д. Інклюзивний підхід до побудови навчального процесу. Київ : Шкільний світ, 2020. 160 с.
8. Марченко А. І. Технології підтримки дітей з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. Дніпро : ЛІРА, 2021. 288 с.
9. Мельник О. В. Основи інклюзивної освіти та спеціальної педагогіки : підручник. 2-ге вид., допов. Київ : Центр навчальної літератури, 2024. 450 с.
10. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта : навч. посіб. Київ : Літера ЛТД, 2020. 320 с.
11. Савченко О. Я., Ляшенко Л. Г. Дидактика інклюзивного навчання : монографія. Харків : Схід, 2022. 350 с.
12. Смирнова В. П. Компетентнісний підхід в інклюзивній школі : навч. посіб. Полтава : ПП Шевченко, 2023. 240 с.

Допоміжна

1. Береза Л. І. Цифрові інструменти в інклюзивному навчанні: виклики та перспективи. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки.* 2021. № 1. С. 45–52.
2. Бойко Н. В. Методика оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки.* 2022. № 3. С. 110–118.
3. Василенко Г. В., Ковальчук Р. О. Роль асистента вчителя в організації інклюзивного освітнього процесу. *Інклюзивна освіта: досвід і перспективи.* 2023. Вип. 5. С. 78–85.
4. Герасименко І. П. Особливості формування соціальної інклюзії у вищій освіті. *Педагогічні інновації.* 2024. Т. 12, № 2. С. 15–25.
5. Демченко Л. О. Створення універсального дизайну для навчання в українських школах. *Освіта та розвиток обдарованої особистості.* 2020. № 6. С. 33–40.
6. Захарова В. І. Інклюзивна культура закладу освіти: шляхи формування. *Український педагогічний журнал.* 2021. № 4. С. 60–67.
7. Іваненко С. В. Впровадження міжнародних стандартів інклюзивної освіти в Україні. *Теоретичні та практичні аспекти інклюзивної освіти.* 2023. № 2. С. 95–104.
8. Кравчук О. М. Емоційно-вольова сфера дітей з РАС в умовах інклюзії. *Спеціальна освіта: наукові студії.* 2022. Вип. 8. С. 130–139.
9. Кучеренко Т. П. Партнерство сім'ї та школи в інклюзивному навчанні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка, соціальна робота.* 2020. Вип. 1 (46). С. 201–206.
10. Миронова А. Л. Проблеми та перспективи підготовки фахівців для інклюзивного освітнього середовища. *Молодь і ринок.* 2024. № 1 (219). С. 44–48.
11. Новіков П. В. Індивідуальна освітня траєкторія як засіб реалізації потенціалу дитини з ООП. *Педагогіка і психологія.* 2021. № 1. С. 72–79.
12. Олексієнко Н. Б. Досвід Фінляндії у впровадженні інклюзивних практик. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* 2020. № 38. С. 156–161.
13. Пасічна Р. С. Медіація конфліктів в інклюзивному класі. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи.* 2023. Вип. 77. С. 176–183.
14. Поліщук С. О. Інклюзивна освіта як запорука сталого розвитку суспільства. *Гілея: науковий вісник.* 2022. Вип. 174 (11). С. 182–186.
15. Резнік К. Л. Використання АВА-терапії в роботі з дітьми з аутизмом в умовах інклюзії. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки.* 2021. Вип. 4, Т. 2. С. 88–93.

16. Семенова Л. І. Формування толерантності учасників освітнього процесу в інклюзивному середовищі. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2020. № 4. С. 125–131.
17. Ткаченко М. В. Організація інклюзивного навчання в умовах дистанційної освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2023. № 1 (54). С. 60–69.
18. Шевчук Я. П. Сучасні підходи до оцінювання освітніх потреб осіб з інвалідністю. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2024. № 1. С. 199–204.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» URL: www.clientcenter.youcandothat.com/www-dev/ccds/uk/components.php
2. Електронний Канадсько-український журнал спеціальної педагогіки, розміщений на сайті Канадсько-української дослідної групи (CURT) URL: <http://www.canada-ukraine.org/>
3. Сайт інституту спеціальної педагогіки АПН України доступу URL: <http://www.isp-2006.narod.ua/>
4. Сайт інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова URL:<http://www.ikpp.npu.edu.ua/>
5. Партнери заради кращої політики: посібник із включення (доступний на десяти мовах) URL: www.osmhi.org/index.php?page=202&news=335&pages
6. Технологія індивідуального планування: посібник URL:<http://www.education-inclusive.com:www.clientcenter.youcandothat.com/www-dev/ccds/uk/components.php>
7. Електронний Канадсько-український журнал спеціальної педагогіки, розміщений на сайті Канадсько-української дослідної групи (CURT) URL: <http://www.canada-ukraine.org/>
8. Сайт інституту спеціальної педагогіки АПН України URL: <http://www.isp-2006.narod.ua/>
9. Сайт інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова URL:<http://www.ikpp.npu.edu.ua/>
10. Партнери заради кращої політики: посібник із включення (доступний на десяти мовах) URL:www.osmhi.org/index.php?page=202&news=335&pages
11. Технологія індивідуального планування: посібник URL: <http://www.education-inclusive.com>

Викладач

Віолетта ЛАППО

ЛИСТ РЕЄСТРАЦІЇ ЗМІН

№	Номер аркуша			Підстава для внесення змін	Дата внесення змін	ПІБ відповідального за внесення змін
	зміненого	нового	вилученого			
1	41	41		Рішення Науково- методичної ради	22.06.2023	Макарук О.Л.